

Reviews and Annotations
Рецензии и анотации

ЦАРИГРАД И БЪЛГАРСКИТЕ УЧИЛИЩА

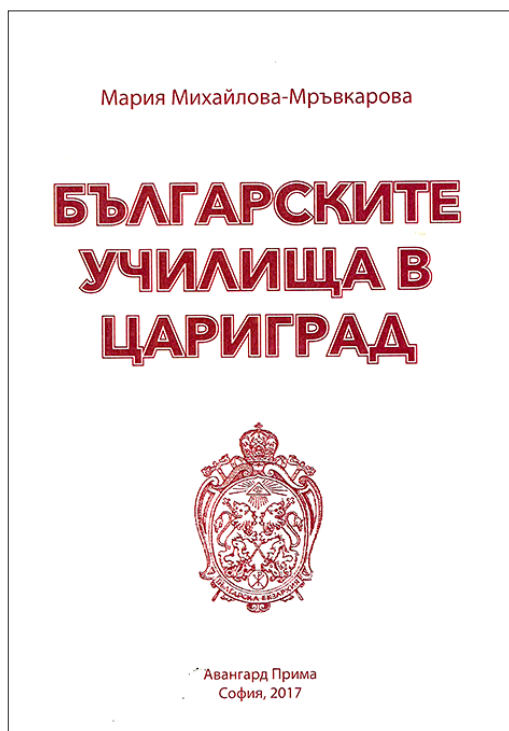
Михайлова-Мръвкарлова, Мария. (2017). *Българските училища в Цариград*.
София: Авангард Прима. 114 с.

Милена Йорданова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Новото изследване на големия български османист Мария Михайлова-Мръвкарлова е посветено на историята на българските училища в Цариград – града, който през XIX век се превръща в един от културните центрове на българите. Монографията „Българските училища в Цариград“ (2017) е ценен труд, в който се представят учредяването на училищата, периодът на съществуването им, данни за преподавателите в тях и други ценни сведения, които са свързани с духовния живот на българската общност в този очарователен град.

Цариград (Константинопол) в българската история остава като сериозен образователен център с множеството забележителни учебни заведения, които се посещават от големи български просветители. Сред тях се открояват Патриаршеската духовна академия, Семинарията на остров Халки, Френският колеж в Бебек, лицейт Галатасарай, Робърт колеж и др. Наред с тези елитни учебни заведения през XIX век в Османската империя се създават условия за учредяване на български училища в града на Босфора.

Авторът доц. М. Михайлова-Мръвкарлова е представила събраните от нея данни за българските училища, съществували в Цариград: училище „Св. Кирил и Методий“ – Фенер (1857–?), основно училище „Екзарх Йосиф I“ – Пера (1870 – 1973), основно училище „Св. Климент“ – Вланга (1871–?), основно училище в Топ-капия (1872–?), смесено основно училище в Ортакоьой (1874–?), основно училище в Кум-капия (1875–) и основно училище в Хаскьой (?). Всяко от училищата съществува различен период от време, като продължителността на функционирането му е обвързана с редица обществено-политически и икономически фактори.

Бързо растящият брой на учениците в първите години от създаването на учебните заведения свидетелства за родолюбието на българската общност в града, която се стреми не само да образова децата си, но и да го направи на роден език. Местоположението на училищата е свидетелство, че в съответните квартали безспорно е живеело компактно българско население.

Специален акцент в монографията е поставен на учителите в българските училища в Цариград. Авторката е издирила данни за повечето преподаватели за целия период на съществуване на училищата, които представя съответно в две глави – „Българските учители в Цариград през XIX век“ и „Българските учители в Цариград през XX век“. Като ученичка в едно от тези училища в средата на XX век, М. Михайлова-Мръвкарлова дава ценни сведения за всеки от своите преподаватели, които не биха могли да бъдат открити в архивите.

В главата „Ученици от българските училища в Цариград през XX век“ се представят откритите към момента на издаването на изследването списъци на учащи и явявали се на изпити, както и на успешно завършили деца в училищата „Св. Климент“ (Вланга), „Иларион Макариополски“ (Фенер) и „Екзарх Йосиф I“ (Пера). В част от списъците се съдържат и данни, различни от имената и успеха на учениците, като например таксите, заплащани от учениците през съответната година.

Приложен е богат илюстративен материал на сгради и личности в града, свързани с българската духовност и култура: уникални снимки на фасадата на сградата на училището „Екзарх Йосиф I“ в Пера (съборена през 1993 г.), на класните стаи и други помещения в училището; на документи от училищната администрация и лични документи на ученици; снимки на учители в българските училища и на други изтъкнати личности от българската общност в града и т.н.

Ценно приложение в книгата е наличието на карта на Истанбул, в която авторката е обозначила точното местоположение на седемте български училища в града, съществували в предходните два века.

В изследването се отбелязва и възобновяването на българското училище „Св. св. Кирил и Методий“ през 2015¹⁾ г. То е неделно (I – XII клас) и се поме-

щава в сградата на Българската екзархия в града. Чрез него прекъснатата за повече от 40 години традиция на български училища в Истанбул е възродена.

С богатата си фактология изследването на доц. М. Михайлова-Мръвкарлова „Българските училища в Цариград“ е важен принос към развитието на българската лингводидактическа археология.

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Включено в списъка на българските неделни училища в чужбина от Министерството на образованието и науката на България.

ISTANBUL AND BULGARIAN SCHOOLS

Mihaylova-Mravkarova, Mariya. (2017). *Balgarskite uchilishta v Tsarigrad*. Sofia: Avangard Prima. 114 s.

✉ **Dr. Milena Yordanova, Assoc. Prof.**

Department of Turkic and Altaic Studies
Faculty of Classical and Modern Philology
University of Sofia
15, Tsar Osloboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: yordanova_milena@yahoo.com